Nro. 7.

GAZETA LWOWSKA.

w Piatek dnia 24. Stycznia 1812.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa d. 24. Stycznia. — Dnia 19. 20. i 21 b. m. odprawiły się uroczystości pogrzebu JW. JX. Kaietana Gozdawy na Kitkach Kickiego, Arcybiskupa Lwowskiego, Jego C. K. Mości aktualnego taynego Radzcy, i Kawalera wielkiego Krzyża Orderów S. Szczepana i S. Leopolda, który (iakeśmy w piątym Numerze Gazety naszey donieśli) w 67 roku życia swego z tym rozstał się światem.

Dnia 19 przywieziono ciało iego z Obroszyna; i złożono ie w Kościele XX. Bernardynów. O godz. 5téy ruszył orszak pogrzebowy do Katedry; towarzyszyli mu JW. Gubernator Hrabia de Goess, JO. Xiąże Reuss de Plauen Jenerał dowodzący, wszystkie wysokie Władze cywilne i woyskowe, świeckie i zakonne Duchowieństwo wszystkich obrządków, Magistrat, Korpusy milicyi mieyskiey, Cechy, dzieci sieroty, i zebrane w wielkiey liczbie osoby ze wszystkich stanów.

Funkcyą żałobną odprawiał JW. JX. Jan Symonowicz Arcybiskup Ormiański, Jego C. K. Mości aktualny tayny Radzca; assystowała mu Kapituła metropolitalna i Kanonicy iego obrządku. — Trunna zwłoki Szanownego Arcypasterza w sobie kryiąca, niesiona była przez Xięży, a otoczona c. k. Grenadyerami i Korpusem mieyskiey artylleryi; przed trunną nieśli Xięża znaki wysokich iego godności.

Skoro orszak do Kościoła przybył, a trunna na okazałym przed ołtarzem wielkim wystawionym katafalku złożoną została, miał W. JX. Hoffman, Proboszcz katedralny, mowę w ięzyku łacińskim. Nazaiutrz odprawiły się w Katedrze w przytomności licznego zgromadzenia Exekwie; JW. JX. Arcybiskup Ormiański celebrował, a W. JX. Scholastyk katedralny Minasiewicz, miał czuła w ięzyku polskim mowę. Po odprawionem żałobnem nabożeństwie wywieziono ciało do Obroszyna, i odprowadzano ie aż do Kościoła S. Anny na Krakowskiem przedmieściu w ten sam sposob, iak dniem wprzody; z tamtąd zaś odprowadziła ie aż do samego Obroszyna Kapituła metropolitalna, gdzie w tamteyszym Kościele złożone zostało.

Dnia 21. b. m. odprawiło się w Obroszynie uroczyste żałobne nabożeństwo, a potém ciało w wyznaczonym umyślnie grobie złożone zostało. JW. Gubernator był z wieloma znakomitemi osobami, i na téy ostatniey uroczystości przytomny.

Zmarły Arcypasterz wziął z sobą powszechne przywiązanie i uszanowanie do grobu. Zasłużył ón się Kościołowi, Monarsze i Kraiowi; był cnotliwym Mężem, Przyiacielem ludzkości i prawdziwym Oycem ubogich, których w cichości, często z własną nawet wspierał ofiarą; będą go oni płakać, i błogosławić pamięci iego, która długo ieszcze w sercach wszystkich, którzy go znali tkwić będzie.

Z Wiédnia d. 13. Stycznia. — Składki na pomnik, wiekopomnemu Rymotworcy Kollinowi w wspaniałym Kościele S. Karola wystawić się maiący, zostały przez dochód z muzykalno-deklamacyiney Akademii, która za staraniem Hrabiego Maurycego Dietrichsteina w sali Uniwersytetu była dana, (po odtrąceniu bardzo znacznych wydatków) 6000 Z. R. w Bankocetlach pomnożone. N. Pan raczył się sam do uwiecznienia pamiąt-

ki pomienionego Rymotworcy, prawdziwie cesarskim datkiem przyłożyć.

Zasłużony Zakon Braci miłosiernych w Cesarstwie Austryackiém, liczył w r. 1811. w c. k. dziedzicznych Kraiach 25 Klasztorów; to iest: a) w Austryi poniżey Ensy 1 klasztor, i 1 dóm rekonwalescentów w Wiédniu, a 1 w Feldsberg; b) w Austryi powyżey Ensy 1 klasztor w Linz; c) w Styryi 1 klasztor w Grätz; d) w Czechach 1 klasztor w Pradze, 1 w Neustadzie, a 1 w Kukus; e) w Morawii i Szląsku 1 klasztor w Brünie, 1 w Proschnitz, a 1 w Littowitz. f) w Galicyi 1 klasztor w Zebrzydowicach; g) w Węgrzech 1 klasztor a 1 dóm rekonwalescentów w Pressburgu, 1 klasztor w Erlau, 1 w Papa, 1 w Eisenstadt, 1 w Grosswardein, 1 w Weizen, 1 w Fünfkirchen, 1 w Skaliz, 1 w Temeswar, 1 w Agram, a 1 w Varallya w Komitacie Spiskim. — Do tych dobroczynnych przytułków ubogich chorych, przyięto od d. 1 Listopada 1810 aż do ostatniego Października 1811, 11311 chorych, między któremi znaydowało się 1125 Chrześcian nie katolickiego wyznania, i 26 Izraelitów. Z tych wszystkich utrzymało się 10091 przy życiu, umarło zaś 1220 policzywszy iuż w to tych 324, którzy iuż umieraiący do Klasztorów oddani zostali.

Z Pressburga d. 10. *Stycznia.* — Dnia 7. b. m. odprawiło się pod prezydencyą Arcy-Xięcia Palatyna 49te posiedzenie seymowe, na którém tenże Stanóm zgromadzonym oddał naywyższą rezolucyę na podaną Cesarzowi Jmci w miesiącu Listopadzie p. r. naypokornieyszą reprezentacyę. — Dnia 8 b. m. odprawiło się 50te posiedzenie seymowe.

Wiadomości zagraniczne.

Francya.

Z Paryża dnia 2. *Stycznia.* — Wczoray przede mszą była dyplomatyczna audyencya w sali tronowéy. — Druga klassa Instytutu obrała iednomyślnie Hrabiego Bigot de Preameneu swoim Prezydentem, a P. Jakóba Delille swoim Vice-Prezydentem.— Monitor umieścił dwie tabelle towarów lewanckich, w Październiku 1811 do lazaretu w Kostainiza weszłych, i z Francyi przez Tryest do Turcyi odesłanych. Piérwsze wartały 2,003,882, drugie 868,000 Franków. — Wiadomo, iż Cesarz Napoleon wyrokiem w Finkenstein d. 4. Czerwca 1807 wydanym, przeznaczył 12,000 franków w nagrodzie temu pisarzowi, który o chorobie pospolicie Croup zwanéy, naylepszą napisze rozprawę.

Dnia 20. Listopada Minister Spraw wewnętrznych zdał sprawę Cesarzowi Jmci o rezultatach konkursu tego. Wyznaczona, z 12 członków składaiąca się kommissya, przypuściła z wielkiéy liczby nadesłanych rozpraw tylko te, które warunków programmatu dopełniły, a takich było 83. Z tych dwie tak bardzo celowały, iż kommissya postanowiła podzielić między nie nagrodę 12,000 franków: autorami ich są P. Jurime, Professor Anatomii w Genewie i Jan Abraham Albert, Doktor w Bremie. Z chwałą zostały wspomniane trzy rozprawy: P. Viesseux Doktora w Genewie, P. Caillau, Doktora w Bordeaux i P. Double, Doktora Paryzkiego.

Podług publicznych doniesień z Liworno powstała w tameczney okolicy okropna burza w nocy dnia 16. Grudnia.

Wszystkie w porcie stoiące okręty zostały mniéy albo więcéy uszkodzone; rozmaite okręty kupieckie i barki rybackie rozbiły się; ludzie na nich znayduiący się nie mogli bydź uratowani. Od dnia 17. do 22. Grudnia przychodziły do Liworno co godzina wiadomości o innych przypadkach nieszczęśliwych, które burza koło tamecznych zrządziła brzegów.

Monitor. dzisieyszy zawiéra następuiący rapport do Ministra Marynarki i osad.

W zatoce wyspy Aix d. 28 Grudnia 1811.

JW. Panie! Mam honor donieść JW. Panu, iż wczoray o 9 godzinie po południu pięć penisz eskadry angielskiéy prześladowały mały, z Roszelli płynący konwoy i przymusiły tych żeglarzów przybrzeżnych schronić się blisko brzegów na odnogę morską między Roszellą i wyspą Aix. Dosyć tęgi wiatr wiał z północy na północ-zachód; w krótce morze wezbrało. Natychmiast ułożyłem sobie, odciąć powrót tym peniszóm; lecz ażeby się bardziéy przybliżyły, kazałem statkóm do uderzenia na nie przeznaczonym, żadnego nie czynić poruszenia, aż widocznie w łapkę wpadną, a ta pozorna niebaczność dodała im odwagi do zbliżenia się. Natenczas kazałem statkóm kanonierskim Nro 186, 191 i

184 pod sprawą Porucznika okrętowego Duré, i czterem łodziom okrętowym pod rozkazami Chorążego Constantin z Regulusa, podnieść kotwice, i téy małéy flottylli taki wziąć kierunek, iż mogłem odciąć powrót nieprzyiacielskim peniszom. — Skoro eskadra angielska to poruszenie spostrzegła, natychmiast ruszył kotwicę ieden okręt liniowy zdwoma fregatami i iednym brygiem, dla dania pomocy swoim statkóm; bryg, który był broniony przez okręt liniowy znayduiący się dosyć blisko, strzélał na statki kanonierskie, od których kilka razy dzielnie odparty został. Podczas tego uderzył Chorąży okrętowy Constantin na naymocnieyszą penisze nieprzyiacielską, będącą blisko swoich okrętów i prawie tylko na wystrzał od brygu oddaloną, i opanował ią. Statki kanonierskie oderznęły natychmiast cztéry inne penisze, które po dosyć mocnym odporze żagle zwinęły. Gdy noc nadeszła i zaraz prawie po bitwie bardzo burzliwy czas nastąpił, więc moie statki zostały po rozmaitych punktach brzegów rozprószone, gdzie ich mam przed oczyma; a chociaż JW. Panu przez ninieyszego gońca wszystkich téy bitwy okoliczności donieść nie mogę, sądzę iednak, iż ieńce, którzy się w naszéy znayduią mocy, wynoszą przynaymniéy sto ludzi znaywyborniejszych wóysk eskadry angielskiéy. Mam honor i t. d. — Dowodzca siły morskiéy Cesarza Jmci.

(Podpis.) Jacob.

Do Ministra Marynarki i osad.

W zatoce wyspy Aix d. 30. Grudnia 1811.

JW. Panie! Listem dnia 28go pisanym miałem honor zdać JW. Panu sprawę o wzięciu 5 penisz angielskich, których osadę na 100 ludzi szacowałem. Iest ich 118. Gdy wiatr gwałtowny, który zaraz po téy bitwie powstał, moie statki rozprószył, otrzymałem więc dopiero przeszłéy nocy okoliczne względem tego wiadomości. Spieszę się z udzieleniem ich JW. Panu. — Chorąży okrętowy Constantin znaydował się na peniszy 22. ludźmi osadzonéy i uderzył na peniszę, która 30 ludzi miała, i właśnie z nieprzyiacielską, na iey obronę przybywaiącą eskadrą połączyć się myślała. Officer ten rozpoczął bitwę ogniem pistoletowym i karabinowym; lecz obawiaiąc się, ażeby mu nieprzyiaciel nie uszedł, kazał przeciw niéy ruszyć i zahaczył ią. Anglicy ufaiąc w swoiéy przewyższaiącéy liczbie, chcieli także haczyć, lecz Constantin wpadł na nich i odparł ich na przeciwny brzeg ich peniszy, przez co ta wody nabrała. Francuzi powrócili nazad na swóy okręt i uratowali 26 ludzi, między któremi znaydował się kadet morski i chirurg. Officer dowodzący peniszą został zabity, 3 ludzi raniono niebezpiecznie. — Podczas téy bitwy, uderzyły trzy baty kanonierskie na cztéry inne penisze, które się działowym, pistoletowym i karabinowym broniły ogniem. Porucznik okrętowy Duré wstrzymywał bryg angielski chcący bronić penisze, i opanował iedną z nich; znaydowało się na niéy 18 ludzi a między temi 2 kadetów morskich; trzy inne penisze prześladowane nieustannie przez bat zostaiący pod dowodztwem kadeta morskiego piérwszéy klassy, Porgi, pędziły podziurawione kulami do brzegu, gdzie doścignione i zabrane zostały z osadą składaiącą się z 70 ludzi, między któremi znaydował się 1 officer i 5 kadetów morskich. Wypadkiem téy bitwy, JW. Panie, iest zatém wzięcie 5 penisz i zabranie w niewolą woienną 118 ludzi, między któremi znayduią się 2 officerów, 8 kadetów morskich i 1 chirurg. Z tych 118 ludzi, zginęli w bitwie 1 officer i 4 maytków, dwóch innych maytków umarło wkrótce po bitwie, pięciu leży mocno ranionych. Można się nawet domyślać, że na peniszach kulami podziurawionych, wrzucono w morze kilku podczas bitwy zabitych ludzi. Mam honor &c. (Podpis.) Jacob.

W skutku doniesienia uczynionego przez Ministra Skarbu i po wysłuchaniu Rady Stanu, dekretował Cesarz Jegomość d. 28. Grudnia, ażeby taryfa cen tabakowych w fabrykach Cesarskich, d. 9. Marca 1811 ustanowiona, miała moc swoią także w roku bieżącym. — Marszałkowie, Xiąże Elchingen (Ney) i Xiąże Reggio (Oudinot) przybyli niedawno do Paryża.

Z Rzymu d. 28. *Grudnia.* — Stosownie do wyroku Cesarskiego d. 19 Grudnia wydanego, będą w Rzymie założone dwa składy dla żebraków: ieden w pałacu S. Jana Laterańskiego dla 600 żebraków męzkiéy, drugi w Klasztorze S. Krzyża Jerozolimskiego dla 300 żebraków białéy płci. Prawie po wszystkich dzielnicach Rzymu iest teraz zaprowadzone oświécanie ulic. Z

wym rokiem ma także ustać chowanie umarłych po kościołach, które iest tak wielce szkodliwém dla zdrowia. Na ten koniec rozkazał rząd założyć dwa wielkie cmentarze za bramami. Żydóm nadano prawo mieyskie równie innym mieszkańcóm; zamykanie ich do Ghetto albo na ulicy żydowskiéy, ustało; widać iuż w Corso kilka znakomitych sklepów z towarami, należących do Hebreyczyków.

Z Amszterdamu d. 31. Grudnia. — Konwoy składaiący się z 230 żaglów pod eskortą 2 okrętów liniowych i 3 fregat angielskich, pochłonęły przy brzegach naszych bałwany morskie. Heros, okręt liniowy o 74 działach, osadzony 680 ludzmi, zatonął ze wszystkiém. Dwa inne okręty liniowe 74 działowe widać z Egmont-Op-Zee: rozpadły się i toną. Koło brzegów Texelskich zatonął bryg; tylko 12 ludzi można było z iego uratować osady. Drugi bryg był szczęśliwszy; wbiegł do wielkiéy zatoki Texelskiéy i został zabrany. Jest to bardzo piękny bryg, iest bowiem osadzony 20ma 32funtowemi działami i 120 ludzmi. Statek naładowany działami został świéżemi opatrzony maytkami, lecz nie mógł bydź ocalony. Nasze brzegi są pokryte szczątkami z okrętów rozbitych; nic nie widać iak tylko baryłki prochowe, paki z strzelbami i rozmaite inne przedmioty. Zdaię się, iż przynaymniéy ze 30 statków było ammunicyą woienną naładowanych. Sądzą, iż Anglicy stracili przez tę burzę więcéy iak 3000 ludzi i naywiększą część Konwoiu składaiącego się z 230 statków.

Królestwo Neapolitańskie.

Instytut szkolny i edukacyiny, otrzymał teraz w Królestwie Neapolitańskiém wcale nową organizacyę. Wydany o tym Dekret królewski składa się z sześciu oddziałów następuiącéy treści: 1) Wychowanie publiczne ma przełożonego Dyrektora, który zdaie sprawę z czynności swoich Ministrowi Spraw wewnętrznych. 2) Urządzona będzie dostateczna liczba szkół początkowych. 3) Znayduiące się iuż po dyecezyach Seminarya, zawisły na przyszłość całkiem od władzy Biskupów i Ordynaryuszów. 4) Będzie po różnych prowincyach Królestwa, urządzonych szesnaście Liceów z Konwiktami. 5) Znayduiący się w mieście Neapolu Uniwersytet będzie utrzymany. Wydziały iego są 5 następuiące: a. Filozofia, b. Matematyka i Fizyka. c. Medycyna, d. Prawo, e. Teologia. 6) Te wydziały mogą iedynie 3 stopnie udzielać. Pierwszy stopień zależy na Approbacyi, drugi na Licencyi, trzeci na udzieleniu Laureæ Doctoris.

Sycylia.

Podług doniesień z Kalabryi, uspokoiła się znowu Etna wpierwszéy połowie Grudnia. Tylko z nowych otworów Wulkana na dolinie del bue, wybuchały chmury dymu. Strumień lawy, który ku miastu Catania iuż tylko o mile się był zbliżył, począł się wstrzymywać. — Podług doniesień z Messyny, zabronił będący tam Jenerał angielski wszystkim mieszkańcóm bez żadnego wyiątku rybołowstwa, i kazał korpus Wolontaryuszów kalabryiskich, który dotąd w Melazzo stał na załodzę rozbroić dla tego, że się ociągał do Malty płynąć. Rozkazał także przybydź woysku w Zante i Cefalonii stoiącemu, dla wzmocnienia korpusu swoiego. W dziennym rozkazie ogłosił woysku angielskiemu, że Lord Bentink wkrótce z Anglii powróci i że toż woysko natenczas ważnych dowie się rzeczy.

Hiszpańska Ameryka południowa.

Kongres ieneralny w Venezuela wydał Dekret pod d. 14 Września następuiącéy ważnéy treści: „1) Każdy, który w ziednoczonych prowincyach podróż pszedsięwziąć chce, powinien się dla uniknienia uwięzienia, przepisanemi paszportami opatrzyć. 2) Kto osobę bez paszportów podróż odbywaiacą doniesie, zasługuie się Oyczyznie; a gdyby się okazało, że podróżny szpiegem był, donosiciel 100 piastrów w nagrodę dostanie. 3) Kto przekonanym będzie, że iest potaiemnym Ajentem Wice-Króla Mexykańskiego, albo dawnéy Hiszpanii, ten za nieprzyiaciela praw i wolności ziednoczonych prowincyi Venezuelańskich poczytanym i publicznie straconym będzie.

Ziednoczone Stany Ameryki północnéy.

Przez statki pocztowe, które d. 20 Grudnia z Halifax, Nowego Yorku i Quebeku przybyły, odebrano w Londynie Ga-

zety amerykańskie dochodzące do 17 Listopada. Zawieraią one zupełną Korrespondencyę między P. Monroe i P. Foster, względem położenia obydwóch Kraiów. Korrespondencya ta została Kongressowi przełożona zaraz po udzieleniu poselstwa Prezydenta. Przysłano także do Londynu następuiące urzędowe udzielenie Prezydenta, z którego widać, iż sprzeczka względem przypadku z Chesapeaką po przyiacielsku załatwiona została.

Do Senatu i Izby Reprezentantów Stanów ziednoczonych!

Udzielam Kongressowi odpisy Korrespondencyi między Posłem nadzwyczaynym i Ministrem pełnomocnym Wielkiey Brytanii, a Sekretarzem Stanu, która się tycze uderzenia angielskiego okrętu woiennego na Chesapeakę, fregatę Stanów ziednoczonych. Piérwsze pismo iest P. Foster do P. Monroe, z Washingtonu pod d. 30 Października. P. Foster mówi w niém, iż ón dopóty Rządowi amerykańskiemu nie udzielał propozycyi zadosyć uczynienia, które mu od Jego Królewicowskiéy Mości (Xięcia Rejenta) względem zdarzenia z Chesapeaką zlecone zostały, dopóki Rząd Stanów ziednoczonych nie będzie mógł wywiedzieć się o uderzeniu fregaty President na Little-Belt; gdy się teraz zdaie, iż Kommissya przeciw Komodorowi Rogers wyznaczoną została, a to wszystko iest, czego ón żąda, gotów wiec teraz iest do wszelkiego udzielenia, i oczekuie tylko notyfikacyi P. Monroe, ażeby przystąpić do dzieła.

P. Monroe żałuie mocno w swoiéy odpowiedzi, iż to oświadczenie tak długo zwleczone zostało; mówi, iż iest gotów słuchać propozycyi zadosyć uczynienia, skoro się Panu Foster zdawać będzie. P. Monroe kończy swoią odpowiedź w duchu zupełnie łatwym do poiednania.

Drugie pismo iest także P. Foster do P. Monroe pod d. 1. Listopada. Zawiéra propozycye zadosyć uczynienia, które następuiącey są treści:

1) Zganienie Króla Imci przytoczone w nocie P. Erskine z d. 17 Kwietnia 1809 do P. Smith, gdy się dowiedział o nieupoważnioney czynności dowodzcy morskiéy siły angielskiéy przy brzegach amerykańskich; który to dowodzca w dowód nieukontentowania Króla Imci z bardzo ważnego i honorowego odwołany został dowodztwa.

2) Zganienie Jego Królewicowskiey Mości i ile tylko okoliczności pozwalaią, bezpośrednie odesłanie ludzi, którzy na rozkaz Admirała Berteley z Chesapeaki zabrani zostali do okrętu, z którego ie wzięto; ieżeli zaś ten okręt nie zostaie iuż w służbie, powinni ci ludzie bydź do tego portu Stanów ziednoczonych zawiezieni, który Rząd amerykański do tego wyznaczy.

3) Przyzwoite wynagrodzenie w pieniądzach dla tych, którzy przy uderzeniu na Chesapeakę szkodę mieli, biorąc do tego i familie maytków nieszczęściem w téy bitwie poległych, i ieszcze żyiących rannych.

Ostatnie pismo P. Monroe do P. Foster iest pod d. 12 Listopada; żałuie w nim na nowo długiéy zwłoki „zważywszy iednak (to są własne słowa P. Monroe) śpieszną i przyiaźną uwagę, którą Jego Królewicowska Mość Xiąże Rejent na tę okoliczność zwrócił, zezwala Prezydent na propozycye; iestem przekonany, iż Rząd angielski znaydzie w tém dowód dobrych myśli, które zdaniem Prezydenta kierowały."

Chesapeaka, która w Boston na kotwicy stoi, została przeznaczona do zabrania ludzi, którzy maią bydź oddani téy fregacie. Z tego wszystkiego widać, iż ta kłutnia między obydwoma Kraiami przez ofiarowane i przyięte zadosyćuczynienie, nakoniec załatwiona została.

Westfalia.

Z Kassel d. 26 Grudnia. — Monitor nasz zawiéra Dekret królewski tyczący się podatku osobistego. Stanowi ón w Westfalii to co następuie: 1) Począwszy od 1go Stycznia 1812, ma bydź płacony podatek osobisty od wszystkich Westfalczyków, i osiadłych w Westfalii cudzoziemców, którzy więcéy iak 16 lat maią. 2) Ten podatek będzie podług 10 wyznaczonych klass pobiérany, i wynosi dla piérwszéy klassy 10 franków miesięcznie, a dla następuiących 7 1/2, 5, 3, 2 i 1 frank, 50, 42, 34 i 25 centymów. 3) Ci, którzy do każdéy z tych klass należą, będą dokładnie wyszczególnieni. 4) Za służących będzie się płacić w stosunku téy klassy, w którey się ich państwo znayduie. 5) Uwolnieni są woyskowi od Kapitana począwszy, wdowy Podofficerów i żołniérzy, studenci zagraniczni, królewscy górnicy &c. 6) Podatek ten będzie miesięcznie płacony.

Związek Reński.

W Frankforcie została niedawno straż mieyska przy magazynach, w których towary osadnicze na rzecz francuzką znayduią się, przez woysko frankfortskie zluzowana. Mówiono o nowéy wkrótce nastąpić maiącéy organizacyi frankfortskiéy milicyi mieyskiéy. Pisma publiczne donoszą, iż pracuią nad nowém urządzeniem sądów dla Wielkiego Xięstwa Frankfortskiego. Ma bydź, iak mówią, dla każdego Departamentu sąd piérwszéy instancyi, a dla dwóch Departamentów ieden sąd appellacyiny. O tém ieszcze nie wiedzą, czyli sądóm cywilnym będą oraz poruczone sądy karzące, albo czyli sądy karzace osobno urządzone zostaną. Wielu życzy sobie ostatniego.

Dnia 27. Grudnia wyruszyła z Marienberg (koło Würzburga) od dawna tam iuż stoiąca 22ga kompania c. k. francuzkiego 7go pułku Artylleryi, na dalsze swoiego przeznaczenia mieysce. — K. Bawarski lekarz sądu kraiowego, Doktor Rosenstiel w Bregencyi, otrzymał od Cesarza Austryi za pilne dogladanie rannych i chorych żołnierzy austryackich, złotą tabakierkę i oświadczenie wdzięczności na piśmie. Oboie zostały mu niedawno, przez C. Austryackiego Posła za pozwoleniem Króla Bawarskiego odesłane.

Rossya.

Z Petersburga d. 14. Grudnia. — Minister Marynarki Admirał Czyczagów, został na swoią prośbę od urzędu uwolniony, i otrzymał zapewnienie Imperatorskiey łaski za swoie troskliwe urzędowanie; Rządca Ministeryi marynarki Admirał Markiz de 'Traverse, został Ministrem marynarki mianowany. — Były Policmayster Petersburski Radzca etatowy Aniczków, został Vice-Gubernatorem w Tambowie. — Jenerałowi - Porucznikowi Xięciu Augustowi Holstein Oldenburg, Gubernatorowi woiennemu w Rewalu, został prócz stéru wydziału cywilnego Gubernii Estlandskiéy, poruczony także wydział policyi w Rewalu, który dawniéy pod naczelnictwem tamecznego Wielkorządcy portu zostawał. — Szambelan i były Radzca legacyiny poselstwa przy dworze francuzkim, Hrabia Nesselroth, i Xiaże Grzegorz Gagarin, Szambelan i Radzca etatowy w Ministerium dochodów, zostali Sekretarzami Państwa mianowani.

Podług opinii Rady Państwa, którą Jego Imperatorska Mość potwierdzić raczył, wolno będzie teraz mieszczanóm, cechowym i włościanóm przedsiębrać wszelkie zatrudnienia, do których się kupcy nie wdaia, iako to: czyszczenie kominów, naprawę pieców i bruku ulic, i uprzątnienie wszelkich gnoiów; potém wolno im będzie zawierać ugody względem przewozu różnych ciężarów, względem mularskich, ciesielskich, kowalskich i innych tym podobnych robót w wydziale budownictwa, z tym iednakże warunkiem: że w przypadkach, gdzie dla wielkiéy liczby robotników lub przyimuiących iaką robotę, za pewność punktualnego przyrzeczeń dopełnienia rękoymi dadź nie mogą, dla bezpieczeństwa wszyscy w ogóle ieden za drugiego ręczyć powinni. — Żydzi w tém Gubernium w którym mieszkać iest im pozwolono, mogą nowémi, z rossyiskich sukien i materyi robionemi odzieżami handlować; suknie z obcych kraiów sprowadzać iest im całkiem zabroniono; przedaż zaś sukien starych po budach zakazuie się według ukazu pod d. 25. Stycznia 1808 roku.

Dania.

Merkury Altoński donosi to co następuie: Saumarez uwolnił niektórych urlopowanych żołnierzy z pułku holszteinskiego schwytanych między Laland i Fehmern, iako też kilku maytków zabranych na baltyckiem morzu, i odesłał ich przez Szwecyę do Kopenhagi. — Xiaże Fryderyk Holstein-Beck Szwagier Królewski, otrzymał przez swego Oyczyma, Xięcia Karola de Hessen, w dzien urodzin swoich ozdoby orderu słonia.

Turcya.

Z Konstantynopola dnia 5. Grudnia. — Tatar, który tu przed pięcioma dniami z Bośnii przybył, przywiózł wiadomość o klęsce Serwianów koło Roda i Berkofdza, i o zdobyciu kilku chorągwi. Serwianie mieli w téy bitwie koło 1000 ludzi utracić. Pochlébiaią sobie Turcy, iż przez to wtargnienie Bośniaków, Serwianie będą przymuszeni odwołać z Timoka część woyska swoiego, albo przynaymniey zaniechać swoiéy wyprawy do

Jeny-Bazar, przez którą szczególniey związkowy i pocztowy gościniec przez Bosnię znowu iest niebezpiecznym. — O postępach oręża tureckiego przeciw Wehabitóm w Arabii niema dotąd żadnych dalszych wiadomości. Uzbroienia Wielkorządzcy Egiptu, Mehemda Aly Baszy, są podług zapewnienia naocznych świadków ogromnemi. Na równą pochwałę zasługuie nadzwyczayna czynność tego Wielkorządzcy.

O wpływie umieiętności fizycznych na pomyślność Państwa i iego Mieszkańców. (*)

(*Dokończenie.*)

Żaden Kray nie zrobił za czasów naszych pożytecznieyszych i korzystnieyszych postępów w wieyskiém, na rozumowych zasadach opieraiącém się gospodarstwie, iak Anglia; z tamtąd to oświecenie w rolnictwie po całey rozszerzyło się Europie.

Anglia, bogato zaludniona wyspa, dała reście Europy przykład, iak wielki wpływ może mieć przemysł połączony z dobrze rozważoném zastosowaniem naukowych pryncypiów, na wydoskonalenie wieyskiego gospodarstwa we wszystkich częściach onegoż; a uczony Akademik Thaer ma te wielką zasługę, że piérwszym niemieckim był agronomem, który resultata naywaźnieyszych usiłowań agronomów angielskich na niemieckiéy zaszczepiwszy ziemi, oneż na teyże przyswoić umiał; im więcéy iemu ta przypisuie się zasługa, że piérwszy rozżarzył w myślących głowach niemieckich agronomów tę zapalaiącą iskrę, która teraz powszechnie prawie w dobroczynny wybuchać poczyna płomień, tém bardziéy powinien bydź w Niemczech za założyciela wieyskiego, na rozumowych zasadach opieraiącego się gospodarstwa uznany, przez które stał się prawdziwym dobroczyńcą swoiego narodu.

Szczególnieysze pożytki, które nauka naturalna dla rolnictwa zdziałała, składaią się z niemałey liczby doświadczeń fizycznych, tyczących się gruntownego mieszania miałkiéy ziemi, rozmaitych gatunków nawozu, przeistoczenia się tychże w naturę ziemi, okazania się pożywnych sił ziemi w płodach wegetacyi, iako też gruntownego mieszania zboża, owoców strączkowych, ziół paszných i t. d.

Te doświadczenia podały fundament do naywaźnieyszych wniosków, na których wcale nowe sposoby uprawy roli ugruntowane zostały; które zdolne były do ożywienia na nowo wysiloney ziemi, do oszczędzenia lub zmnieyszenia w massie nawozu, do większego rozmnożenia płodów ziemi i t. d. możemy zatém z ufnością cieszyć się tym widokiem, że ciągłe zastosowywanie nauki naturalney do przedmiotów rolnictwa, nayświetnieysze zrządzi wypadki.

Chowanie bydła, iest z praktyczném rolnictwem nierozdzielnie złączone; ogranicza się ono w okolicach naszych na pielęgnowaniu koni, wołów, krów, owiec, nierogacizny i drobiu.

Chowanie bydła iest niemniéy iak uprawa roli, częścią powszechney nauki naturalney. Ono to iest, co nas rozmaite gatunki źwierząt w gospodarstwie wieyskiém potrzebnych, poznać nauczyło; ono nam wskazało fundamentalne prawidła do udoskonalenia onychże, przez pomieszanie iednych gatunków z drugiemi; ono nas obznaiomiło z indywidualnemi żywiącemi środkami, maiącemi wpływ na wzrost i siłę źwierząt, tudzież na ilość ich naturalnych płodów; ono nam pokazało, iak te ostatnie ulepszone, udoskonalone, rozmnożone i za wyższe ceny sprzedawane bydź mogą.

Wieczny bieg kołowy w organiczney naturze i nieprzerwane wzaiemne działanie iéy stworzeń w stanie życia, a po śmierci w zbutwieniu, sprawia to, że bydło iest nieodbicie potrzebném dla rolnictwa; bo odchody ze źwierząt zwracaią ziemi odięty iéy przez wegetacyę pierwiastek pożywny, ażeby ią przez płodzącą siłę onegoż, do wydawania nowych roślin i owoców przygotować.

Tak tedy wiecznie nieprzerwane działanie w naturze, potwierdzoném widzimy; ro-

(*) *Obaczyć 4ty Numer Gazety naszéy.*

śliny wyciągała pokarm swóy z ziemi iako też z powietrza; są one wraz z powietrzem do utrzymania stworzeń zwierzęcych naybardziéy potrzebne; naturalne zaś odchody ze zwierząt przekształcaią się, równie pod wpływem powietrza, na nowy pokarm dla roślin tak, że w świecie zmysłowym tylko wieczną staranność o odmienienie formy, ale nie pomnożenie, umnieyszenie lub iakiekolwiek zmienienie materyi, postrzegamy.

Zwróciwszy się do ekonomicznych zatrudnień gorzelnictwa, browarnictwa, suszenia lnu, pszczelnictwa, robienia wosku, oleiu i t. d. uyrzymy w tém wszystkiém fizyczne działania, które chociaż dotąd mechanicznie tylko są wykonywane, przecież na wyższych naukowych pryncypiach Chimii i Fizyki opieraią się, przez których zastosowywanie w nowszych czasach wiele nayważnieyszych popraw otrzymały.

Ale tylko naymnieysza część płodów przez praktyczne gospodarstwo wieyskie uzyskana, może bydź przez samego gospodarza wyżéy udoskonalona; rolnictwo, chowanie bydła i t. d. dostarczaią nayczęściéy surowych tylko materyałów dla fabryk, rękodzieł i rzemiosł techniczych; które ie przez zewnętrzną i wewnętrzną odmianę udoskonalaią, uszlachetniaią i dla nayważnieyszych potrzeb koniecznych i zbytkowych wyrabiaią; przez co takowe wznoszą się do przedmiotów handlowych.

Ale wszystkie do tego potrzebne roboty, chociaż one tylko przypadkiem odkryte, i przez wiele lat iedynie podług mechanicznych reguł i przepisów po rzemieślniczemu odbywane były, opieraią się iednakże na wyższych naukowych pryncypiach, i doszły przez zastosowywanie onychże w czasach naszych do takiego doskonałości stopnia, iakiego dawniéy nigdy nie miały, i do iakiegoby bez owego skierowania do zasad rozumowych, nigdy nie były doszły.

Lecz właśnie owe sztuki, fabryki, rękodzieła i techniczne rzemiosła, powiększaią odbyt produktów rolniczych, ożywiaią handel, wyciągaią pieniądze z zagranicy i staią się przez to źródłem bogactwa kraiu i iego mieszkańców, które obywatelskie ich szczęście zatwierdza, tudzież ich obyczayne i rozumowe wykształcenie wyżey posuwa.

Widzimy tedy, że umieiętności fizyczne, maią wpływ nieograniczony na pomyślność Państwa i iego Mieszkańców.

Meteorologiczne postrzeżenia we Lwowie od dnia 20. do 22. Stycznia 1812.

Dnie.	Czas postrzeżenia	Barometr.	Ciepłomierz Reaumura.	Kierunek Wiatrów.	Odmiany powietrza.
20	Wsch. Słońc.	27, 8, 10.	— 8, 7.	Po. W. W. słaby	gęste chmury.
	2. po połud.	27, 8, 5.	— 6, 6.	Po. W. W. słaby	lekkie chmury, śnieg.
	10. w nocy	27, 9, 3.	— 15.	Po. W. W, słaby	gęsta mgła.
21	Wsch. Słońc.	27, 9, 3.	— 12,	W. słaby	pochmurno, szrzon.
	2. po połud.	27, 9, 6.	— 10,	P. W. W. słaby	pochmurno.
	10. w nocy	27, 9, 11.	— 12, 2.	P. W. słaby	pochmurno.
22	Wsch. Słońc.	27, 10, 0.	— 13, 4.	W. słaby	pochmurno, mgła.
	2. po połud.	27, 10, 1.	— 10, 7.	Po. W. W. słaby	pochmurno, śnieg.
	10. w nocy	27, 10, 9.	— 12, 3.	Po. W. słaby	pochmurno.